

דו"ח פעילות לשנת תשע"ח ספטמבר 2017 - אוגוסט 2018

בשנת הפעילות תשע"ח 2017-2018 הושקו שתי תכניות חדשות ומאתגרות במסגרת החברה האזרחית עם שני ארגונים שזו הפעם הראשונה שחברו למדרשה לפעילות משותפת. במקביל, המשיך צוות המדרשה לקיים פעילויות ומיזמים שונים בתוך מערכת החינוך, וכן עם ארגונים ומוסדות אחרים.

קידום מנהיגות פוליטית נשית בקהילה הבדואית – תכנית חדשה עם **עמותת נסיכת המדבר** (עמותת נשים בדואיות מרהט), שמטרתה קידום מעורבות והשתתפות נשים בדואיות בפוליטיקה המקומית לקראת הבחירות לרשויות המקומיות והמועצות האזוריות שהתקיימו באוקטובר 2018.

"תקשורת – ערוץ ליישוב הסכסוך" – תכנית חדשה בשת"פ עם **הטלוויזיה החברתית** המיועדת לכ-180 אנשי ונשות תקשורת שתתקיים עד 2020, כאשר בכל שנה ישתתפו 60 משתלמים/ות. התכנית כוללת הכשרה תיאורטית ומעשית בתחום **"תקשורת מקדמת שלום"** "Peace journalism". מטרתה להשפיע ולשנות את השיח והסיקור במדיה כדי שיקדמו תהליכי הידברות ושלום ויתמודדו עם תהליכים מסלימי סכסוך בעיתונות הקיימת.

בנובמבר 2017 התקיים הכנס **"דיאלוג בעיר מעורבת – נפגשים ומחדשים"**, שהוא החמישי בסדרת הכנסים שהקרו לירושלים ומדרשת אדם מקיימות בירושלים, ועוסקים במורכבות החיים בערים מעורבות. הכנס השנה התמקד בנושא הדיאלוג בין קבוצות בחברה הישראלית בשיתוף עם עמותת "בסוד-שיח". מידע באתר הכנס <http://mixedcity.org.il>.

שנה זו היתה האחרונה לקיום התכנית **"בונות עתיד משותף – נשים מובילות לשלום וביטחון"** בשיתוף עם עמותת איתך מעכי ותנועת נשים עושות שלום. בתוכנית שהתקיימה משך 30 חודשים, השתתפו 507 נשים מכל הקבוצות בחברה הישראלית.

המדרשה מקיימת פעילות חינוכית מזה שלוש שנים במסגרת **"המיזם המשותף"**, בתמיכת משרד החינוך, המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים שעיקרו מפגשי תלמידים ומורים לקידום ערכי הדמוקרטיה, חינוך לסובלנות ולרב-תרבותיות.

מודל חדש של פעילות התקיים בשנה החולפת במספר תיכונים שמטרתו הכשרת תלמידים להנחיית חבריהם בבית הספר ביום הזכרון ליצחק רבין ז"ל.

פעילויות רבות ומגוונות נוספות התקיימו במהלך השנה ובכללן גם סמינרים לקבוצות בחו"ל.

אתר מדרשת אדם: <http://www.adaminstitute.org.il>

[כך לכבוד האדם ולא לגזענות](http://www.adaminstitute.org.il)

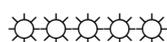

מדרשת אדם Adam Institute

אתר הכנס לחיות בעיר מעורבת: <http://mixedcity.org.il>

דף פייסבוק של הכנס: <https://www.facebook.com/irmeorevet>

פעילויות במערכת החינוך

מדרשת אדם פועלת במסגרת "מיזם משותף" בתמיכת משרד החינוך, המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים מזה שלוש שנים. יעדי המיזם המשותף הם לקדם את החינוך לדמוקרטיה ולסובלנות והתמודדות עם תופעת הגזענות וההסתה בבתי"ס העל-יסודיים. השנה השתתפו בתכנית 39 כיתות מ-16 בתי ספר על-יסודיים, יהודים וערבים. מתוכם התקיימו מפגשים בין 24 כיתות יהודיות וערבית, ו-15 כיתות נוספות השתתפו בפעילויות הכנה לקראת מפגש. להלן תיאורם:

תיכון מקיף זיו, ירושלים ותיכון מקיף דאר אל-קאלם, רהט: מזה כמה שנים ברציפות מתקיימים מפגשים בין שני בתי הספר המיועדים לתלמידי י"א (10 כיתות). בשני בתי הספר התקיימה פעילות הכנה לקראת המפגשים, המורים והמחנכים היו שותפים מלאים להיבטי הפרויקט והשקיעו רבות בהעשרה והעמקת הידע של תלמידיהם בנושאים אקטואליים וחברתיים שהיו רלוונטיים למפגשים. **תלמידי תיכון זיו** השתתפו ביום הכנה במוזיאון לאמנות האסלאם שכלל: הרצאה בה למדו על הגיאוגרפיה ההיסטורית של הבדואים בנגב, וכן על מעמדם האזרחי במדינת ישראל; לאחר מכן סדנאות לעיבוד ובידור סוגיות בנושא; וכן נערך סיור בגלריות להיכרות עם מנהגי דת, תרבות ומסורת, בהדרכת צוות המוזיאון.

התקיימו שני מפגשים הדדים בהם השתתפו כ-250 תלמידים ותלמידות: תלמידי זיו אירחו את המפגש הראשון. בסדנאות שוחחו על הדמיון והשוני בחייהם בכל אחת מהחברות, על הקשיים והחסמים העומדים בפניהם כבני נוער בכלל ושל כל קבוצה בנפרד. המפגש השני התקיים ברהט שהחל בסיור ממונע להיכרות עם הסביבה הפיזית בשכונות הסמוכות לבית הספר והמשיך בסדנאות בקבוצות מעורבות בבית הספר. בסדנאות בשלב הראשון הועמקה ההיכרות שהתמקדה בהיבטים אישיים ובהיבטים תרבותיים, כמו: מנהגי מסורת - חתונה, חגים, מנהגים, ומעמד האישה. בשלב השני הם נתבקשו ליצור כרזה שתבטא סוגיה חברתית כלשהי, בהתאם לשיח שהתפתח בקבוצתם ואכן הכרזות שהוכנו שיקפו את השיח הקבוצתי. התלמידים אמרו שהמפגש היה מעניין והעניק להם חוויה שונה מפעילויות חינוכיות אחרות.

חט"ב זיו וחט"ב צור באהר, מזרח ירושלים: המפגשים בין תלמידי כיתה ז' משני ביה"ס מתקיימים בשתוף פעולה עם מרכז ציפורי והם כוללים פעילות מעשית וחקלאית ביער ירושלים לכל כיתה בנפרד, ויחדיו. תכני המדרשה משולבים במפגש הדו-לאומי. במהלך השנה התקיימו שלושה מפגשי תלמידים, בנושאי סביבה ושמירת הטבע.

תיכון מקיף הר-טוב, צרעה, ותיכון מקיף לקייה: זו השנה שנייה שבתי ספר אילו נפגשים בליווי של צוות המדרשה, את תהליך הכנת המורים והתלמידים לקראת המפגשים ובמפגשים עצמם. סדנאות ההכנה לתלמידים עסקו בהיכרות עם החברה והתרבות הבדווית/היהודית, סטריאוטיפים, ציפיות וחששות. לאחר כל מפגש – התקיימו סדנאות מעמיקות של עיבוד והכנה לקראת המפגש הבא. התקיימו ארבעה מפגשים הדדיים: הראשון בהר טוב צרעה, השני בלקייה, ובעקבותיהם הוחלט לפעול ביחד "ביום המעשים הטובים" למען הקהילה. לכך הוקדשו המפגשים השלישי בלקייה, והרביעי בהר-טוב. הוחלט שהתלמידים יעצבו ביחד ציור זהה על קיר בכל בית ספר בשני מפגשים נוספים שנדחו לתשע"ט.

חט"ב שזר כפר סבא וחט"ב אל-פארוק, כסייפה: בעקבות חוויה חיובית של המורים והתלמידים במפגשי השנה הקודמת, התקיימו שני מפגשים בין תלמידי כיתות ח' משני בתי הספר. המפגשים התקיימו לאחר פעילות הכנה לתלמידים. המפגש הראשון התקיים בכסייפה: "מפגש משנה תודעה" - כך סיכמו מורי ותלמידי כיתה ח' מחט"ב שזר שנפגשו בכסייפה עם תלמידי אלפארוק. "כולנו אזרחי מדינת ישראל ועלינו למצוא את הדרך לחיות ביחד בכבוד ולהוות דוגמה לדו-קיום ולסבלנות" אמר מנהל חט"ב אלפארוק בקבלת הפנים. המפגש השני התקיים בכפר סבא. תלמידי אל פארוק הגיעו עם המנהל וצוות מורים והתקבלו בחום ובהערכה הדדית. הפעילות התמקדה בהעמקת ההיכרות וברב-תרבותיות בישראל.

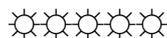
תיכון תל"י בית חינוך ותיכון בית צפפה: סדנאות הכנה התקיימו בשני בתי הספר לשתי כיתות י', במהלך ביררו בעיקר את החששות והציפיות לקראת המפגש עם העמיתים. המפגש שהתקיים ביום הסובלנות הבין לאומי ה-16.11.17 במוזיאון לאמנות האסלאם עסק בהיכרות אישית ותרבותית. התלמידים נחשפו למוטיבים המוכרים להם מהיהדות, ומצויים גם בתרבות המוסלמית. לסיכום המפגש, יצרו יצירה משותפת בה שולבו המוטיבים השונים, שאך זה הכירו.

תיכונט תל אביב ובי"ס דריג'את: לאחר תהליך הכנה בנפרד, נפגשו שתי כיתות ח', אחת מכל בי"ס בתחילת הרמדאן בבי"ס דריג'את כאשר מנהל ביה"ס קיבל את פני הבאים באמרו: *"מה שחשוב זה להיות בן אדם ולנהוג באחר כבן אדם ולא משנה מאיזו דת הוא"*. במפגש התקיימו סדנאות הכרות ונערך סיור בכפר בו תלמידי תיכונט למדו על תולדות הכפר ושלבי התפתחותו הפיזית והתרבותית - מעבר מחיים במערות, לבתים. למדו על הישגי התלמידים ותושבי הכפר שרבים מהם בעלי השכלה גבוהה. עיבוד המפגש התקיים בביה"ס והוסכם כי תלמידי תיכונט יארחו את תלמידי דריג'את בשנה הבאה וירחיבו את מספר המפגשים בין התלמידים והמורים.

פעילות הכנה לקראת מפגשים התקיימה בבתי הספר הבאים אך המפגשים עצמם נדחו לתשע"ט:

תיכון ליד"ה ותיכון אורט אבו תלול – שני בתי הספר מקיימים מפגשים מזה מספר שנים בהם משתתפים תלמידי כל שכבת יא' (10 כיתות סה"כ), בתשע"ח התקיימה פעילות הכנה למורים ולתלמידים.

הגמנסיה העברית ירושלים ותיכון אל-פארוק כסייפה – התקיימה פעילות הכנה לתלמידי הגמנסיה במוזיאון האסלאם שכללה הרצאה בנושא הבדווים בישראל ולאחר מכן סדנאות לעיבוד והיכרות עם התרבות הערבית והחברה הבדווית. לתלמידי תיכון אל פארוק התקיימה הכנה בנפרד לקראת המפגשים.

חינוך לדמוקרטיה בירושלים

מדרשת אדם מודה לקרן לירושלים על תמיכתה רבת השנים בפעילות המתקיימת בעיר.

המדרשה מקיימת פעילויות רבות בירושלים בשיתוף פעולה עם מוסדות שונים כמו: **מוזיאון האסלאם, מכון ון ליר, מרכז ציפורי יער ירושלים ועוד.**

חטיבות ותיכונים:

בנוסף לפעילויות שהתקיימו בבתי הספר שהוזכרו לעיל (מקיף זיו, תיכון ליד"ה, תיכון בית חינוך, תיכון בית צפפה, חט"ב צור באהר), התקיימה פעילות מגוונת בבתי הספר הבאים:

התיכון לאמנויות: פעילות עם תלמידי שכבת י"א בנושא יחסי יהודים-ערבים במדינה, בשיתוף פעולה עם המוזיאון לאמנות האסלאם ומכון ון ליר. זו השנה הראשונה שהתיכון לאמנויות משתתף בפרויקט כאשר התכנית היוותה חלק מהכשרת התלמידים לפעילויות של מעורבות חברתית. הפעילות החלה במכון ון ליר בהרצאה בנושא יחסים של יהודים, מוסלמים ונוצרים כלפי ארץ ישראל. עיבוד להרצאה נעשה בקבוצות קטנות במוזיאון לאמנות האסלאם, וכן נערך סיור בגלריות ובתכנון יצירה עכשווית הנוגעת לנושא המרכזי של הפעילות – הסכסוך היהודי-ערבי (מוסלמי) והשלכותיו. התלמידים התבקשו ליצור "לוח חזון", המתייחס לחיים כאן בעתיד: מי יחיו כאן? מה יהיה אורח חייהם? אלו ערכים מרכזיים יעצבו את חייהם? וכו'. התלמידים תכננו וביצעו את יצירתם בקבוצות קטנות ועבודות נתלו בספריית המוזיאון.

התיכון הניסויי: התקיימו שני פרויקטים בבית הספר:

פעילות עם שכבת י"ב – שנה ראשונה שביה"ס משתתף בפעילות המשותפת למדרשת אדם, המוזיאון לאמנות האסלאם ומכון ון ליר. הפעילות שהתמקדה ב"נשים במזרח התיכון" החלה בהרצאה מרתקת במכון ון ליר על היחס לנשים בארץ ישראל של המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20, כיצד הסביבה התייחסה לנשים ומה ציפתה מהן, וכיצד נשים תפשו את עצמן, וניסו ליצור לעצמן חיים אלטרנטיביים ואיכותיים יותר דרך מאבקים

מקומיים וקטנים, שחוללו עבורן שינוי. הנושא ריתק את הַבָּנוֹת, שהיו מעורבות בהרצאה באופן מיוחד. בהמשך היום התקיימו במוזיאון סדנאות לעיבוד ההרצאה, וסיור בגלריות בהן מוצגים רלוונטיים. גם פעילות זו הסתיימה ביצירה משותפת שבה הביעו התלמידים את מחשבותיהם ורגשותיהם ביחס לנושא.

תלמידי שכבות י', י"א, י"ב: מודל חדש של פעילות שהתגבש השנה (ראו עמוד 9) - הכשרת תלמידים להנחיית תלמידים בנושאי אקטואליה לקראת יום הזכרון ליצחק רבין. "חופש הביטוי" נבחר ע"י בית הספר כנושא יום הפעילות. התלמידים שהשתתפו בהכשרה לקראת ההנחיה של העמיתים, היו חדורי מוטיבציה, התעניינו, שאלו שאלות וגילו מעורבות רבה. הם השתתפו בסדנאות למידה של התכנים והתקיים דיון ממושך בתובנות שעלו. בהמשך, הם עסקו במשמעות של ההנחיה ובקשיים העלולים לעלות: כיצד להתמודד עם הנחיית נוער בגילנו? כיצד נגרום לנוער להתעניין ולשתף פעולה? איך נארגן את הזמן? וכו'. במקביל התקיימה פעילות הכשרה לצוות המחנכים בנוגע למטרות היום ולסדנאות שיועברו בפועל. הצוות והתלמידים המנחים, הביעו את שביעות רצונם מההכשרה והכלים שקיבלו. ביום העיון הבית ספרי לזכר יצחק רבין, התקיימו בתיכון סדנאות ב-12 קבוצות הנחיה, כאשר ברוב הקבוצות התלמידים הנחו בזוגות, ומיעוט הנחה לבד. המורים ליוו את התלמידים המנחים במהלך היום. יום עיון זה עבר בהצלחה, התלמידים שהשתתפו בפעילויות גילו עניין רב והיו מעורבים בדיונים, והתלמידים המנחים זכו לשבחים.

תיכון הגמנסיה העברית רחביה: זו השנה הראשונה שתלמידי שכבת י' מביה"ס משתתפים בפרויקט של מדרשת אדם, המוזיאון לאמנות האסלאם ומכון ון ליר. נושא הפעילות הנבחר היה "רב-תרבותיות ותרבות מזרחית" שמתקשר לתהליך למידה שכבתי, בו תלמידי השכבה נחשפים אל פני החברה הישראלית, על גווניה השונים, ובמסגרת זו הם פוגשים דמויות מפתח שונות, ומסיירים במקומות שונים בארץ. מוקד הלמידה היה תרבויות בכלל וביטוייה ומשמעותה של התרבות המזרחית בפרט. הפעילות החלה בהרצאה במכון ון ליר על מעמדה של תרבות ישראל בארצות המזרח, והדיאלוג בין שפת הקודש לשפת החול; והיחס של שתיהן לשפה הערבית ולתרבות הערבית. בהמשך התקיימה סדנת עיבוד להרצאה, וסיור במוזיאון שהביא דגשים נוספים מהתרבות המזרחית.

בית הספר הדו-לשוני ותיכון קשת - המגמה העל אזורית לאזרחות: במגמה ישנן 3 כיתות: י"ב, י"א וכיתה י'; בשלוש הכיתות התקיימו דיונים בין התלמידים על המצב בירושלים. רובם אמרו שהמפגש השבועי שלהם במגמה חשוב להם, כי מחזק אותם מול המציאות הקשה בעיר. חלקם הביעו כעס על תלמידים עמיתים מבית ספרם שמבקרים אותם על המפגש עם תלמידים מהלאום האחר. רבים מהתלמידים היהודים החדשים במגמה המתחילה בכיתה י' לא חוו מפגש קודם עם תלמידים ערבים, לכן הסדנאות התמקדו בבניית תשתית בינאישית וחברתית שתאפשר למידה משותפת בשלוש השנים הבאות. התקיימו סדנאות להיכרות תרבותית, לאחר מכן עסקו בבחינה של הקבוצות השונות בכל חברה – בחברה היהודית ובחברה הערבית; התלמידים דנו בדילמות בין הזכויות האזרחיות האוניברסאליות לבין הזכויות התרבותיות של כל הקבוצות בשתי החברות. תלמידים יהודים דיברו על סוגיית השוויון והנטל בחובות בין חילוניים וחרדים בחברה היהודית. הקבוצה הערבית העלתה את סוגיית האזרחות מול התושבות בקרב הערבים בירושלים. בכיתה י"א רוב הפעילות היתה תהליכית, התלמידים למדו נושא הקשור בזכויות חברתיות וכלכליות, ולאחריו קיימו דיון על הסוגיה שלמדו. לדוגמה: הפער הכלכלי בין האוכלוסיות השונות: תלמידים רבים טענו שהסיבה לכך טמונה בקבוצות החלשות, כי הן לא רוצות להתאמץ. הוויכוח שהומשג אחר כך בין הגישה הניאו-ליברלית לבין גישות של מדינת הרווחה המשיך משך השנה, בכל פעם בצורה אחרת. בכיתה י"ב נעשה עיבוד למפגשים של התלמידים עם נציגים מהקבוצות השונות בעיר.

חט"ב ראס אל עמוד לבנות, מזרח ירושלים: הפעילות בבית הספר מתקיימת מספר שנים ברציפות והשנה התמקדה בהכשרת צוות המורות והתלמידות לקראת בחירות למועצת התלמידות. הבחירות התקיימו בסמסטר הראשון, דבר שאפשר למועצה הנבחרת לתכנן ולקיים יותר פעילויות במהלך השנה. במטרה להעצים את התלמידות על מנת שתקחנה אחריות על תהליך הבחירות, עסקו הסדנאות לתלמידות הנושאים שנלמדו היו שקיפות, חופש ביטוי ואחריותן של התלמידות על תהליך הבחירות, כשהמחנכות שעברו סדנאות בנושא, משקיפות מהצד על התהליך. ואכן, התלמידות הובילו את תהליך הבחירות בכיתות בצורה מוצלחת.

הנבחרות למועצת התלמידות הצליחו לתכנן וליישם מספר פרויקטים: למשל, פרויקט "תודה לך" שהתקיים ביום המורה, כאות הוקרה למורות על ההשקעה משך השנים, חברות המועצה קבעו שפרויקט זה יתקיים בקביעות כל שנה. התלמידות הכינו עבודות מלאכה כמתנה למורות והזמינו את האימהות, ורבות מהן הגיעו לביה"ס. התלמידות העבירו פעילויות חברתיות בשיתוף תלמידות, מורות ואמהות שחזקו את הקשר בין כולן, ויצרו תחושת שייכות לב"ס מצד כל המשתתפות. במהלך השנה היתה מעורבות גדולה יותר של האמהות בפעילויות השונות בבית הספר.

בית הספר אלי"ן: בית ספר רב-גילאי הנותן מענה לילדים בעלי מוגבלויות שונות. זו שנה שלישית שהמדרשה מקיימת השתלמות בבית הספר לצוות מורות/מורים ולצוות הסייעות.

השתלמות צוות המורות/מורים: נושא ההשתלמות היה "מגבלה כתרבות", כאשר נבחנה האפשרות לאפיין את קבוצת הנכים כקבוצה תרבותית ולבדוק אם יש לעודד תפיסה זו בבית הספר, או להימנע ממנה. (ניתן להבהיר עמדה זו על ידי המאבק שעושים חלק מכבדי השמיעה לשמר את מגבלת השמיעה ולהתנגד לשתלים, בגלל הגישה לפיה יש לכבד את השונות שלהם מקהילת השומעים ולא לתקנה). בהקשר זה נבחנה השאלה האם נכון לייצר תרבות רלוונטית בבית החולים ובבית הספר בה יוצגו דמויות מופת של נכים ומוגבלים, תילמד ההיסטוריה של קהילת הנכים, ילמד המאבק על זכויות הנכים בעבר, בהווה ובעתיד ועוד? המורות תרגלו יצירה של מערכי שיעור בכפוף לרעיון זה. נבחנו פרקי תנ"ך וקוראן העוסקים בנכים ובנכות, ספרות רלוונטית, גיבורי תרבות ושאר מרכיבי תרבות. הדיונים היו מעניינים וחשובים, ביניהם ניתן לציין את הדיון על המורכבות הקיימת בציון גיבורים נכים, שכן עבור חלק מהתלמידים התופעה מהווה גורם ממריץ ועבור האחרים מגבירה את התסכול ונותנת תחושה שלא מקבלים אותם אלא אם הם מצטיינים. בעקבות הדיונים ניכר הצורך בהעמקת הידע והמודעות של צוות המורות לזכויות של התלמידים הנכים ושל הצוות והוחלט לעסוק בכך בשנה הבאה.

השתלמות הסייעות: השתלמות שנתית שהתמקדה בשאלות של זכויות הילד בכלל וזכויות החולה/ המאושפז בפרט. המשתתפות שיתפו אחת את השנייה בניסיוןן – גם אם לעיתים היה מדובר באירועים מורכבים וקשים. דרך נושא הזכויות, דוברו גם הזכויות של הסייעות עצמן – מה שבפועל הביא להעצמתן, משום שהבינו כי גם להן מגיעות זכויות ושעליהן לעמוד על זכותן. ההתוודעות לזכויות מהווה צעד משמעותי לחיזוק מעמדן המקצועי בתוך ביה"ס/ביה"ח. למשל, אחת מהסייעות כתבה בסיכום את התובנות שלה מתהליך הלמידה: "... רכשתי בקבוצה ביטחון לדבר, גם למדתי שמותר להתלונן על מה שמפריע לי, והיה מאוד מעניין". דבריה מייצגים נאמנה את הלך הרוח של הקבוצה שנאבקה על מעמדה המקצועי מדי יום. ההשתלמות בתשע"ט תעסוק בתקשורת ודיאלוג דמוקרטי.

בית ספר הניסוי לילדים המאושפזים בביה"ח הדסה עין כרם והדסה הר הצופים: זו השנה השלישית שמדרשת אדם מקיימת השתלמות העשרה לצוות החינוכי והטיפולי של בית ספר שהינו רב-גילאי הנותן מענה לילדים מאושפזים מכל קבוצות האוכלוסייה בארץ. הפעילות התקיימה לסרוגין בהדסה עין כרם ובהדסה הר הצופים בשלוש קבוצות - שתי קבוצות מורים/מורות וקבוצת סייעות.

השתלמות למורים/מורות: הנושא הנלמד היה מאפייני זהות כמרכיב בקשר בין התלמידים, ההורים והמורות בבית החולים ובבית הספר. בהשתלמות בחנו כיצד מרכיבי הזהות השונים של הצוות מייצרים הזדמנות לדיאלוג עם התלמידים, ההורים והמטפלים בבית הספר ובבית החולים ומתי ובאיזה אופן הם מהווים חסם לקשר זה? כך לדוגמה נידונה השאלה של השפעת השפה בה מדבר הצוות על הקשר בין קהילת בית הספר, התלמידים החולים, הוריהם והמטפלים שלהם. בדיון הובאו אירועים בהם משמש הצוות כמתורגמנים במצבי חירום למרות שהעברת הידע מחייבת הכשרה רבה יותר בתרגום, והמצבים מחייבים גם ידע מקצועי מוסמך. סוגיות נוספות שעלו בדיונים: מתי נדרש תרגום ומתי המורות יכולות לסייע אחת לשנייה בתרגום, האם הקושי השפתי יוצר קשב מסוג חדש, כיצד יש להתארגן כדי לקדם אפשרות של תרגום מקצועי, או כדי להבטיח איוש של דוברי שפה בטיפולים קשים במיוחד ועוד. היבטים נוספים שעלו בהקשר זה היו תרבותיים ולאומיים. המשתתפות והמשתתפים ציינו את השפעת השינוי של הרכב הכיתות על התכנים

הנלמדים (כיתות בהן רוב ערבי או רוב יהודי, כיתות מעורבות). עלתה השאלה כיצד יש לנהוג ביום העצמאות ובחגים אחרים? כיצד יש לעצב את המרחב המשותף במועדים אלו ועוד? הדיאלוג יצר מודעות לתחושות של הצוות העובד וזימן אפשרות לחיפוש אחר מענים תואמים. בסוף ההשתלמות ניתנה מטלת ביצוע - לבצע פעילות לשינוי בבית הספר המתקשרת לבעיות ולפתרונות שהוצעו במהלכה. למשתתפים ניתנו כלים לביצוע פרויקט, כדי שיוכלו לבצע את המטלה בצורה מיטבית.

קבוצת הסייעות: ההשתלמות התמקדה בסוגיות הקשורות לזכות לתרבות ולרב תרבותיות. היות ובית הספר משרת את כל קבוצות האוכלוסייה בירושלים ומחוצה לה, נוצרים מפגשים יומיומיים שלא קורים באופן טבעי בעיר, ולא קורים בכלל בחיי התלמידים בין בתי הספר בירושלים משום שלרוב, כל קבוצה לומדת בנפרד בשכונתה, ואין מרחבים 'טבעיים' בהם הם נפגשים.

בתי ספר יסודיים:

מופ"ת רמות אלון: שיעורי הדמוקרטיה הם חלק משעות הלימוד השבועיות בבית הספר, בכל שנה מתמקדים בנושא בית ספרי שנבחר על ידי הצוות. תלמידי כיתות א' – ב' למדו תוכנית המבססת את ערכי הדמוקרטיה ואילו הלמידה הרב שכבתית של כיתות ג'–ו', עסקה במיגדר – הקניית מושגים בסיסיים בלימודי מגדר ושיוויון מגדרי. הלמידה נעשתה באמצעות ספרות קלאסית ומודרנית, שימוש במשחקים ותרגילים היכולים להמחיש את יחסי הכוחות בין המגדרים, וכמובן דיונים שהמשיגו את התהליכים שהתרחשו. הושם דגש על חשיבה ביקורתית בכל אחד מהדיונים, כך שהתלמידים חווים את החוויה, ובו זמנית מבינים כיצד חשבו ופעלו תוך כדי התרגיל/המשחק, דבר המאפשר להם לבחון את מעשיהם והתנהגויותיהם, ואולי לאמץ דפוסים חדשים. בסוף השנה התקיים יום שיא בו התלמידים השתמשו במושגים שלמדו והפיקו יצירות בנושא, והועלתה הצגה ע"י תלמידי כיתות ו'. ההצגה עסקה ביחסים בין בנים ובנות באמצעות סיפור על נסיכה ונסיך, וכיצד בחוכמתה של הנסיכה ניתן לעצב את יחסי הכוח באופן יותר שוויוני. ככלל, המורות ציינו את החשיבות של התכנים הדמוקרטיים ותרומתם לשיח המתקיים בין כתלי ביה"ס. הנושא "מעורבות חברתית וערבות הדדית" יהיה המרכזי בלמידה הדמוקרטית בתשע"ט.

יסודי גילה א': המדרשה מקיימת פעילויות בבית הספר מזה מספר שנים. השנה עסקו בביה"ס בנושא פתרון סכסוכים, בכיתות ג'–ו'. התקיימה הכשרה לצוות החינוכי ולאחר מכן הועברה התכנית בכיתות. התוכנית הייתה מאוד מגוונת, בתחילתה למדו התלמידים מושגים הנקשרים בפתרון סכסוכים, ולאחר מכן תורגלה בכיתות שיטה לפתרון סכסוכים, ותוך כדי הלמידה נבדקו סכסוכים שהתלמידים חווים מדי יום בביה"ס וגם בבית. במקביל הועברה התוכנית הבסיסית של א'–ב' בדמוקרטיה בכיתות א' – ב'. לבקשת הנהלת בית הספר והמחנכות תוכן עבור ביה"ס תכנית ייחודית לכיתות א'–ב' שתיושם בתשע"ט.

יסודי וחס"ב שועפט בנות: נמשכה הפעילות שהחלה בשנה"ל הקודמת של פיתוח של מערכי שיעור ותכנים חדשים לשעות חינוך. התכנים נכתבים ע"י המורות על בסיס חזון בית הספר שהצטרף לתכנית "בתי ספר בקהילה" - העצמת תלמידות, בדגש על זהות ושייכות וקהילתיות. המורות קיבלו משוב אחרי הכתיבה ולפני היישום בכיתה וקיבלו ליווי והדרכה כדי לקדם את הערכים הנלמדים. לדוגמה, בשכבה ט' היועצת והמחנכות בחרו לעסוק בנושא "גיל התבגרות". במפגשים של צוותי השכבות התקיימו דיונים בסוגיות ודילמות של שיעורי חינוך שהעבירו, וכיצד לפתח דיון סביב הנושא. התברר שחלק מהמורות עדיין מעבירות את השיעור כהוראה במקום הנחייה שמאפשרת דיונים פתוחים. לכן ניתן דגש בהכשרת המורות, על רכישת כלים ומיומנויות הנחיה שסייעו להן להעביר את ההפעלות באופן מיטבי. לעיתים הליווי התקיים בהתאם לבקשות של מורות שהתמודדו עם קשיים בכיתה, כמו סוגיות דתיות או אלימות מילולית. הוסכם כי בשנה הבאה יושם דגש על ארגון מחדש של החומרים והתאמתם לכל שכבה.

בי"ס לבנות שועפט ב': זו השנה הראשונה שהמדרשה עובדת בבית הספר, המשתתף בפרויקט "בי"ס בקהילה". התקיימה השתלמות להכשרת מורים בנושא - הערכים הדמוקרטיים וחיבורם לקהילת ביה"ס וניתן ליווי למורים ביישום התכנים בכיתות. זהו בית ספר חדש יחסית בשכונה, חלק מהתלמידות מגיעות משכונות

אחרות. לכן המטרה הראשונית היתה לקדם תהליך של בניית אמון בין בית הספר (הנהלה וצוות מורות) לבין הקהילה, ארגוני חברה אזרחית ומוסדות בשכונה. הושם דגש על עירוב ומעורבות של ההורים ובמיוחד האימהות. בדיונים המשותפים עסקו בנסיון למצוא פתרון לבעיה שילדי השכונה פורצים למגרש הכדור-רגל של בית הספר בשעות אחרי הצהרים, ולפעמים גם בשעות הלימודים. האפשרויות להתמודדות עם הנושא היו: לשתף פעולה עם אגף הספורט והנוער העירוני או עמותות של נוער וספורט בשכונה כדי לאפשר שימוש במגרש בצורה מאורגנת ואחראית, ושהמגרש יישמר ולא ייגרם נזק. כמו כן, הוחלט על מספר ימים שבמרכזם יעמדו האימהות: לקראת יום האם – התקיימה למידה והוכנה פעילות היכרות וגיבוש. ליום מורשת - נבנתה פעילות משותפת והתקיימו הכנות שמטרתן לקדם ולפתח ערוצי תקשורת עם האמהות שהשתתפו בפעילויות ביום זה והביאו עימן מאכלים מסורתיים. ההכשרה לצוות המורות עסקה גם בהכנת תכנית עתידית לחיזוק הקשר עם הקהילה: הקמת חדר כושר לאימהות וחוגים לאימהות בביה"ס שיענו על הצרכים שלהן, כמו מחשבים.

יסודי לבנות סילואן: זו השנה הראשונה שהמדרשה פועלת בבית ספר זה שהינו חלק מהפרויקט העירוני "בי"ס בקהילה". התקיימה השתלמות לצוות החינוכי בנושא: הערכים הדמוקרטיים וחיבורם לקהילת ביה"ס, שכללה גיבוש "אני מאמין" בית ספרי, תכנון בדיקת הצרכים הבית ספריים עם הנהלה, צוות המורות וההורים. צוות המורות דן בשאלה כיצד אפשר לרתום את ההורים ותושבי השכונה לחזון הבית ספרי. האתגר היה לגרום למורות להיות שותפות מלאות לתהליך, לקחת אחריות על הבנייה ועל מימוש ההסכם עם ההורים. במפגשים שהתקיימו עלה הצורך בבנייה, מיסוד והרחבה של מעגל האימהות המתנדבות: בשלב ראשון דנו בדרכים לבניית גרעין של אימהות כדי לקדם סוגיית ההתנדבות בקרב השכונה. ובשלב השני למסד גרעין זה ולהרחיב את שורותיו. ההשתלמות תרמה לשיפור העבודה של צוות המורות עם הנהלה, וסייעה לתהליך הכנת הצוות לממש את החזון העתידי של ב"הס. נוסחו הערכים הבסיסיים לעבודה עם המורות: שיתוף, יוזמה ויצירתיות.

הכשרת גננות בירושלים - גנים "בקהילה" – בשיתוף מנח"י

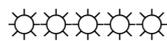
זו השנה השלישית של הפעילות המתקיימת במסגרת פרויקט עירוני של מנח"י "גנים בקהילה", והועברו בה השתלמויות על-ידי צוות המדרשה לשלוש קבוצות של גננות – יהודיות וערביות:

השתלמות לגננות יהודיות – דתיות וחרדיות: קבוצה של גננות ורכזות בשכונות שמואל הנביא וגבעת שאול. בשנים הקודמות הן השתתפו בהשתלמויות השנתיות והכלליות של התכנית, אך השנה הן ביקשו להתמקד באוכלוסיות שלהן, תוך התאמת התכנים לתרבות הייחודית למיגזר החרדי. במפגשים עם הגננות והרכזות החרדיות עסקו בתיאום ציפיות לגבי המטרות החינוכיות; הצגת התוכנית החינוכית לצוות – תוך אפשרויות התאמה למיגזר; למידת סדנאות התוכנית ועיבודן המותאם לילדות בגנים החרדים; חלוקת התוכנית והנחיות מתודיות להעברתה בגנים. לאורך כל התהליך הגננות והרכזות שיתפו בצרכיהן כנשות מקצוע במגזר החרדי, ושמחו לגלות את הנכונות והרגישות של צוות המדרשה לעשות את ההתאמות הנדרשות, (מבלי לוותר על הערכים הדמוקרטיים), כדי שהן תוכלנה להעביר את התוכנית לילדות בגן. כל גננת קיבלה ערכת הפעלות וחומרים ייחודיים שפותחו במדרשת אדם עבורן: חוברת פעילויות, ערכת הפעלה מיוחדת וחומרי יצירה שונים כמו דמויות לעיצוב דמות.

השתלמות לקבוצת גננות ורכזים ערבים: התקיימה השתלמות שנתית בתשע"ח ובה השתתפו 18 גננות משמונה גנים מהשכונות אל-טור ושועפאט ובמקביל ניתן ליווי לרכזי התכנית כולה במזרח ירושלים. ההשתלמות לגננות עסקה במתן כלים לתקשורת אישית: מהי תקשורת אישית ואיך אפשר לשפרה. במהלכה נבדקה מידת הפנמת של הכלים לתקשורת אישית שלמדו, והתמודדות עם הקושי ליישם בחיי היום-יום. היו גננות שהצדיקו את הקושי בכך שהחברה במזרח ירושלים לא מורגלת לתרבות של שיח, אחרות אמרו שהתרגלו הרבה שנים לתקשר ביניהם בצורה מסוימת וקשה לעבור לצורת שיח אחרת. הגננות התמקדו בשיפור התקשורת עם ההורים והותאמו כלים לעבודה עם הקהילה - כלים להקשבה פעילה והכלה. כמו כן עסקו בדרכי קבלת החלטות בצוות: חשיבות שיתוף הצוות כדרך שבה חברי וחברות הצוות ירגישו מחויבים

ואחראים יותר. בשל הצורך ביישום פרויקט קהילתי הודגש בהשתלמות הצורך במיפוי צרכים של הקהילה על ידי הגננות. המיקוד בסדנה היה על המעבר בין פרויקט שהגננות חושבות שהוא מתאים לקהילה, לבין פרויקט שמתאים לצרכי הקהילה כפי שהקהילה תופסת את צרכיה. אחד הדגשים בהקשר זה היה ניסוח מטרה בצורה ברורה שאפשר יהיה ליישמה. המשוב מהגננות היה חיובי ביותר: "השלב ששבדנו בהם נתנו לי להבין יותר: בהתחלה מעלים את הנושא, עושים הפעלה לחוות את הנושא, לומדים מתוך זאת כלי, מתרגלים אותו ומנסים ליישמו בחיים. וגם בודקים מה קורה ביישום"; "הסוגיות יותר ברורות לנו. בזכות הדיונים שלנו מרגישה את הצוות יותר. התפתחו קשרים מקצועיים בינינו ולא רק יחסים אישיים...."; "מה שחשוב לי, שהכלים שלומדים הם מעשיים. אומנם יש קושי ליישם אותם ביום יום, אך זה האתגר שלנו".

במהלך השנה התקיימו מספר ישיבות ליווי לרכזי הפרויקט "גנים בקהילה" במזרח ירושלים. במהלך הליווי, דנו בשאלות ודילמות ארגוניות שהרכזים העלו מתוך העבודה שלהם מול הגננות.

פעילות חינוכית במחוז דרום:

בתי ספר בדואים על-יסודיים:

התקיימה פעילות עם תשעה בתי ספר תיכוניים בדואים במחוז דרום שהתמקדה בנושאים של חופש הביטוי והתמודדות עם גילויי גזענות על בסיס שתי תכניות המדרשה - "בשביל הדיאלוג" ו"כוחה של מילה". שישה תיכונים הרחיבו את הפעילות וקיימו גם מפגשי תלמידים ומורים עם עמיתים יהודים, במסגרת המיזם המשותף של משרד החינוך המטה לחינוך אזרחי. התקיימו גם השתלמויות מורים בית ספריות, והיה ליווי למורים ביישום הלמידה בכיתות ובמהלך מפגשי התלמידים שהתקיימו לאורך השנה בהצלחה רבה. בתי הספר הם: תיכון דאר אל-קאלם, רהט; תיכון לקייה; תיכון וחטיבת בניניים אל פארוק, כסייפה; ביי"ס דריג'את – מפגשים אלו דווחו בהרחבה בתחילת הדו"ח (פירוט: עמ' 2-3 בדו"ח). בשלושה בתי ספר אחרים, איתם עבדנו בשנים האחרונות, היה ליווי למורים ביישום הלמידה בכיתות באותם נושאים שלעיל. שלושת בתי הספר הם: תיכון אבו-תלול, תיכון אקראא מלקייה, תיכון שגב שלום.

פעילות חינוכית במחוז מרכז:

מודל חינוכי חדש – הכשרת תלמידים להנחיית תלמידים בבית הספר

מודל חדש של פעילות התקיים לראשונה בתשע"ח שמטרתו הכשרת תלמידים להנחיית העמיתים בבית הספר ביום הזכרון ליצחק רבין ז"ל. המודל יושם בשלושה בתי ספר (שניים באיזור המרכז ואחד בירושלים), כאשר בכל אחד מהם הותאמה תכנית בהתאם לנושא הפעילות והדגשים שביקשו. התלמידים שהשתתפו בתכנית ההכשרה התחייבו להשתתפות מלאה, שהתקיימה מחוץ לשעות הלימודים הרגילות.

תיכון עירוני ד', תל אביב – השתתפו כ-45 תלמידים ותלמידות נציגי כיתות ט'-יב'. הכשרת התלמידים התקיימה בירושלים במרכז ציפורי בשני ימי למידה אינטנסיביים ולאחר מכן התקיים ליווי פרטני וקבוצתי בבית הספר לתלמידים המנחים. ביום העיון לזכרו של רה"מ רבין, התלמידים שעברו את ההכשרה הנחו בזוגות את אחת הפעילויות שבחרו מתוך התכנית, לכל 650 התלמידים בבית הספר.

תיכון טל אביב – חט"ב - 24 תלמידי שכבת ט' השתתפו בקורס ההכשרה שכלל ארבעה ימי למידה בבית הספר כולל ליווי פרטני וקבוצתי לתלמידים המנחים את הפעילויות. ביום העיון הבית ספרי הנחו התלמידים שהוכשרו כמנחים, את העמיתים ואת תלמידי שכבת ז' וח'.

התיכון הניסויי בירושלים – הכשרת תלמידי י', י"א, י"ב בנושא "חופש הביטוי". (פירוט: עמוד 4 בדוח).

פעילויות ושיתופי פעולה עם ארגונים ומוסדות

"נשים במרחב הפוליטי" - קידום מנהיגות פוליטית נשית בקהילה הבדואית

תכנית חדשה בשיתוף פעולה עם עמותת נסיכת המדבר (עמותת נשים בדואיות מרהט) שהתחילה באוקטובר 2017 ואמורה להסתיים בנובמבר 2018. מטרתה קידום מעורבות והשתתפות נשים בדואיות בפוליטיקה המקומית ובמוקדי קבלת ההחלטות בקהילה, לקראת הבחירות לרשויות המקומיות והמועצות האזוריות שהתקיימו באוקטובר 2018.

בתכנית ההכשרה השתתפו 89 נשים בדואיות ב-5 קבוצות הנחיה מהיישובים והרשויות המקומיות: רהט, שגב שלום, ערערה בנגב, כסייפה ומועצה אזורית אל-קסום. כמו כן, התקיימו פעילויות קצרות לקבוצות נשים נוספות מהיישובים: זיאדנה, שגב שלום וכסייפה. התכנית סייעה לנשים להעמיק את הבנתן בפוליטיקה המקומית, לפתח את יכולות מנהיגות וכישורי הנחיה. בעקבות התכנית, חלק מהמשתתפות ארגנו מפגשים ודיונים שמטרתם היה לעודד את הנשים לבחירה באופן עצמאי בבחירות ובמיוחד לתמיכה ברשימות שדואגות לזכויות נשים ולקידומן. במסגרת הפעילות התקיים ביולי 2018 יום סיור בירושלים, לקבוצה של כ-40 נשים שייצגו את כלל הקבוצות, הן הגיעו לביקור בכנסת ונפגשו עם חברות כנסת והתארחו בחדר הוועדה למעמד האישה בכנסת.

בנוסף להכשרת הנשים התקיימו במסגרת התכנית שני כנסים – האחד התקיים בנובמבר 2017 בבית יציב בבאר שבע בהשתתפות הנהלת MEPI ונציגים/ות של ארגוני החברה האזרחית שפעלו גם כן להוביל לשינוי השיח בקהילה הבדואית בפרט וברמה הארצית באשר למעמדן של נשים בפוליטיקה וליצירת תמיכה בהשתתפות נשים כמועמדות לרשויות המקומיות. כנס שני התקיים בדצמבר 2017 ברהט ואליו הגיעו נשים, גברים ובני נוער רבים מהעיר לציין יחדיו את תחילת הפעילות בתכנית ברהט. רשימת הדוברים/ות בכנס כללה נציגים מהרשות המקומית, מהאקדמיה, פעילים ופעילות קהילתיים ואורחים מהשגרירות האמריקאית בישראל ומפ"י, MEPI - U.S Middle East Partnership Initiative, שמימנו ותמכו בתכנית.

תקשורת – ערוץ לישוב הסכסוך

"תקשורת – ערוץ לישוב הסכסוך" היא תכנית משותפת של מדרשת אדם והטלוויזיה החברתית העוסקת בנושא "עיתונות שלום Peace journalism". מטרתה להשפיע ולשנות את השיח והסיקור בתקשורת כדי שיקדמו תהליכי הידברות ושלוש ויתמודדו עם תהליכים מסלימי סכסוך בעיתונות הקיימת. התכנית כוללת למידה עיונית ומעשית ותיושם במהלך שלוש שנים – החל משנת 2018 ועד 2020, במימון האיחוד האירופי EU. במסגרתה ישתתפו כ-180 אנשי ונשות תקשורת, סטודנטים ופעילים חברתיים – יהודים וערבים (כ-60 משתתפות ומשתתפים בכל שנה).

מבנה התכנית: למידה במסגרת שישה ימי סמינר המתקיימים בשלושה סופי שבוע הכוללים: הרצאות במליאה, סדנאות בקבוצות ויינתנו כלים לעבודה בשטח. בנוסף, המשתתפים/ות נדרשים להפיק כתבה, המשקפת את הלמידה, בפורמט לבחירתם/ן (וידאו, טקסט או אודיו) בליווי מקצועי של הטלוויזיה החברתית.

יישום במהלך שנת 2018: השתתפו במחזור הראשון 57 אנשי ונשות תקשורת מתחומי המדיה השונים שעבדו בשלוש קבוצות הנחיה. בכל קבוצה הנחו שני מנחים יהודי/ה וערבי/ה שבאים מתחום התקשורת, סוציולוגיה, מגדר וקולנוע. הרצאות ופעילויות חברתיות התקיימו במשותף. הסמינר הראשון עסק בהיכרות עם מאפייני "עיתונות שלום", כפי שהם מופיעים בספרות המקצועית ובמרחב האקדמי בתחום; איתור המידע והידע של מרכיבי עיתונות שלום והמחלוקות אודותיהם; הנגשת מידע היסטורי, פוליטי ומגדרי על הסכסוך הישראלי פלסטיני - הנרטיבים הקיימים ומהי הדרך בה יש להציגם ב"עיתונות שלום"; הפתרונות הקיימים לסכסוך וכיצד יש להציגם בתקשורת. הלמידה בסמינר השני התמקדה בנושא הדרת קבוצות בתקשורת – נשים בהקשר להחלטה 1325 ויישומה בישראל; והדרת המזרחיים מהתקשורת. בצד המעשי – הוצגו דוגמאות לכתבות שנעשו בנושא תקשורת שלום וניתנו כלים להכנת הכתבות כולל התארגנות של

המשתתפים/ות להכנתן בזוגות. הסמינר השלישי והאחרון התקיים באוקטובר 2018 וגם הוא שילב למידה עיונית עם עבודה מעשית לקידום הכתבות. בצד העיוני הנושא המרכזי היה "חופש הביטוי בתקשורת" וכן עסק בהדרת החברה הבדואית מהתקשורת. בצד המעשי – המשתתפים עבדו בקבוצות לגיבוש והכנת הכתבות שלהם להצגה ולדיון. התוצרים והסיכום של המחזור הראשון יוצג בדו"ח של שנת תשע"ט.

בנות עתיד משותף – נשים מובילות לשלום וביטחון

תכנית משותפת של "מדרשת אדם", "נשים עושות שלום" ו"איתך מעכי מעך" – משפטניות לצדק חברתי"
התכנית המשותפת שנמשכה שנתיים וחצי (ינואר 2016 ועד יולי 2018), הסתיימה באירוע חגיגי שהתקיים בתל אביב ב-24.7.2018. התכנית עסקה בעידוד נשים לקחת חלק בתהליכי קבלת החלטות בנושאי שלום ובטחון ברוח החלטת האו"ם 1325, והתקיימה בתמיכת האיחוד האירופי.

מדרשת אדם היתה אחראית על הכשרת הנשים לאקטיביזם פוליטי באמצעות סמינרים שהתמקדו בלימוד ותרגול התבוננות מגדרית על הסכסוך ובניסיון לבחון מהו הקול הייחודי לנשים בהקשר זה. 507 נשים הוכשרו בעשרה סמינרים בני יומיים כל אחד, בכל סמינר השתתפו 50-60 נשים. הנושאים שנלמדו בסמינרים: מתן ידע על הסכסוך הישראלי פלסטיני ועל הפתרונות השונים המוצעים לו במרחב הפוליטי הישראלי. היכרות עם הנרטיב הפלסטיני והישראלי של תולדות הסכסוך. היכרות עם החלטה 1325 בהקשר הכללי ובהקשר הישראלי. עיבוד הידע הקיים על הסכסוך לראייה מגדרית. יישום הידע הנשי החדש שנוצר לפעילות חברתית פוליטית במרחבי השפעה בהן נשים פעילות, ויצירת חיבורים בין הנשים לפעילויות משותפות. בכל סמינר התקיימו הרצאות במליאה בנושאים הנ"ל, והתקיימה פעילות סדנאית בקבוצות המונות כ-20 משתתפות. הסדנאות עסקו בעיבוד, המשגה, העלאת מודעות ודיון, מחד; מאידך, התמקדו ביצירת תהליך המפגיש את המשתתפות עם עמדותיהן ועמדות חברותיהן במטרה להציג את הסוגיות העומדת על הפרק ברמת המורכבות הראויה להן, וכן לאפשר למשתתפות להכיר ולהוקיר את מגוון הדעות שבאו לביטוי על ידי מגוון הקבוצות שיוצגו בסמינר. דגש מיוחד הושם בהן על פיתוח עמדות נשיות מקוריות בכל סוגיה וסוגיה.

גיוס המשתתפות נעשה על ידי תנועת נשים עושות שלום, אשר הציבה כיעד להגיע למגוון רחב ביותר של משתתפות מהחברה הישראלית. ואכן, המשימה הושגה, המשתתפות היו ייצוג רב גילאי, רב תרבותי וממרחבים גיאוגרפיים שונים – מבוגרות וצעירות, דתיות וחילוניות, יהודיות וערביות, תושבות פריפריה ומרכז, ערים, מושבים וקיבוצים.

משרד החינוך – המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים: שיתוף הפעולה של המדרשה עם המטה מתקיים מזה מספר שנים במסגרות שונות. במסגרת "מיזם משותף" המדרשה מקבלת מימון לקיום מפגשי תלמידים בבתי הספר העל יסודיים. הפעילות תוארה בהרחבה בתחילת הדו"ח.

המוזיאון לאמנות האסלאם: הפעילויות מתקיימות בשני מישורים – הכשרת צוות המוזיאון וקיום ימי פעילויות לתלמידי בתי ספר. בתשע"ח התקיימה השתלמות הכשרה למדריכי המוזיאון - 20 אנשי צוות, יהודים וערבים, להנחיית מפגשי תלמידים יהודים וערבים ופעילויות חינוכיות אחרות במוזיאון. הכשרת המדריכים התמקדה במיומנויות הנחייה כמו: ההבדל בין הדרכה והנחיה; ומתי וכיצד ניתן לעשות שימוש במיומנויות השונות. במהלך השנה התקיימו פעילויות לתלמידים/ות מירושלים כאשר מטרת הפעילות היתה להעשיר ולהעמיק את הידע בנושאים הקשורים לעקרונות והערכים שבבסיס המשטר הדמוקרטי בישראל, היכרות ומפגש עם התרבות והחברה הערבית, ושאלות בנושאי חברה ומדינה. הכנת התלמידים לקראת יום הפעילות במוזיאון נעשה על ידי צוות מדרשת אדם. (פירוט: עמ' 4 בדו"ח).

מכללת סמינר הקיבוצים, תל אביב: גם השנה המדרשה היתה שותפה לתכנון ולהפעלת יום עיון לסטודנטיות במסלול לחינוך יצירתי לרגל יום הזכרון לרצח יצחק רבין ז"ל, שעסק בנושא "חופש הביטוי וחינוך נגד הסתה וגזענות". הסטודנטיות קיבלו את חוברת התכנית "כוחה של מילה" כדי שתישמנה את התכנים בכיתות בהן מלמדות.

אוניברסיטת בן גוריון: השנה לראשונה נוצרה התקשרות עם אוניברסיטת בן-גוריון, המחלקה לחינוך ולקידום המקצועיות בחינוך והתקיים קורס בסמסטר הראשון לשלוש קבוצות סטודנטים וסטודנטיות מהמסלול להכשרת מורים הלומדים בשנה ב' ושנה ג' (108 סטודנטים וסטודנטים). הקורס עסק "בחינוך לדמוקרטיה – ודמוקרטיה בחינוך והועבר על ידי המנהלת האקדמית של המדרשה.

מועצה אזורית חוף השרון: השנה התבקשנו לחזור וללוות את ועדת ההיגוי בעבודתה בתהליך בניית מועצת תלמידים אזורית. תהליך שהחל שנתיים קודם לכן.

פעילות בינלאומית

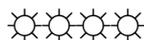
כנס בינלאומי "דיאלוג בעיר מעורבת – נפגשים ומחדשים" (14-15 בנובמבר 2017, תשע"ח) (כל אירועי הכנס תועדו והועלו לאתר: <http://mixedcity.org.il>)

הכנס "דיאלוג בעיר מעורבת – נפגשים ומחדשים", היה החמישי בסדרת כנסים העוסקים במורכבות החיים בערים מעורבות. ארבעת הכנסים הקודמים התקיימו ביוזמה והובלה משותפת של **הקרן לירושלים ומדרשת אדם** והשנה, חברה אליהן **עמותת בסוד שיח**. מבנה הכנס היה שונה מקודמיו – בכנס נעשה מאמץ להביא את מגוון המודלים לדיאלוג ולאפשר למשתתפים בו – אנשי מקצוע והציבור הרחב – להתנסות, ללמוד ולחוות שיטות מפגש שונות. לבחון את השיח הקיים; ולברר כיצד יכולים ארגוני הדיאלוג והפעילים בתחום להתארגן מחדש כדי לפעול בצורה אפקטיבית מול התהליכים המפרקים והמפלגים.

במהלך שני ימי הכנס התקיימו 38 סדנאות בקבוצות קטנות אותן הנחו נציגי 33 ארגוני דיאלוג בנוסף להרצאות אורחת מקפריסין. בכל רצועת זמן נערכו כשבע סדנאות שונות במרחבים השונים של קמפוס ציפורי, כאשר המשתתפים חזרו והתכנסו לדיוני עיבוד וסיכום במליאה. חלק מהסדנאות הדגימו מתודות המתמקדות בהעמקת ההיכרות, צמצום הניכור ופירוק סטראוטיפים. סדנאות אחרות הדגימו מתודות המבקשות ליצור שינוי מציאות ממצב של יחסי כוח לא שווים בין המשתתפים לחוויית שוויון, וכן קידום פתרונות דמוקרטיים ממשיים לסכסוכים הפנימיים והחיצוניים בין אזרחי מדינת ישראל לבין עצמם, ובין ישראל לשכנותיה. סדנאות העיבוד שהתקיימו בסופו של היום הראשון בחנו את חווית המפגש והמתודות שהמשתתפים נחשפו אליהם. בסיכום הכנס, ביום השני התקיימו דיונים סביב שולחנות עגולים במליאה שדנו בדרכי הקשר ושיתופי הפעולה האפשריים בין הארגונים השונים שנטלו חלק בכנס.

כאמור, בסדנאות הוצגו מגוון גישות ומתודות של דיאלוג מדיסציפלינות שונות מתחומי: החינוך, הטיפול פסיכולוגי, גישור, דיאלוג של זהויות, דיאלוג באמצעות טבע ובסיבה, דיאלוג בין-דתי ודתי חילוני, דיאלוג באמצעות מוסיקה ואמנות, דיאלוג באמצעות טקסטים. המופעים התרבותיים שהיו בשני ערבי הכנס הוסיפו מימד חווייתי נוסף למפגש ולדיאלוג. המופע התיאטרלי "**מוזיאון במזודה**" הציג את המפגש בין התרבות האתיופית לתרבות הישראלית, בסימן חג הסיגד.

טורניר ש-ש-בש ומופע דבקה, שאורגן ע"י **עמותת כולנא** – עמותת יהודית-ערבית, ממזרח ומערב ירושלים הפגיש את הנוכחים עם המוזיקה והתרבות הערבית-פלסטינית והדגים מפגש חברתי תוסס ופעיל בין צעירים ומבוגרים יהודים וערבים באמצעות משחק הש-ש-בש.

מכון C.A.P – מרכז מחקר למדיניות יישומית, אוניברסיטת מינכן, גרמניה
[The Center for Applied Policy Research \(C-A-P\) at the University of Munich](http://www.c-a-p.de)

מדרשת אדם ומכון C.A.P, מקיימים שיתופי פעולה לאורך כשני עשורים - המכון אימץ את השיטה החינוכית של מדרשת אדם "**שיטת בצותא**" **The Betzavta Method** ומקיים קורסי ההכשרה למנחים העובדים עם המכון בנושא "רב תרבותיות ודמוקרטיה", בשיתוף עם המכון מתקיימים קורסים במסגרות נוספות בגרמניה ובמדינות נוספות.

ארגון ConAct גרמניה

<https://www.conact-org.de/news-terminne/conact-news/news-detail/news/it-puts-you-in-the-drivers-seat>

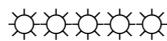
מדרשת אדם הוזמנה על ידי ארגון ConAct להעביר קורס לקבוצת מנחים במסגרת כנס שהם ארגנו בשם "Living Diversity in Education" שהתקיים בספטמבר 2017 בלייפציג גרמניה בשיתוף עם מכון CAP. בקורס להכשרת מנחים בשיטת "בצוותא" של מדרשת אדם השתתפו אנשי חינוך ומקצוע בתחום החינוך הבלתי פורמלי. ארגון ConAct הוא מרכז שירות ומרכז מידע ארצי בגרמניה לפרויקטים של חילופי נוער צעירים מגרמניה וישראל, בתחום החינוך הבלתי פורמלי. מאז 2001 הארגון מממן חילופי הנוער בין ישראל לגרמניה, ומציע הכשרה מתאימה לאנשי מקצוע בתחום הנוער הגרמני-ישראלי.

ארגון מקומי ציריך שוויץ - <https://www.rebeccawelge.eu>

שנה ראשונה לפעילות משותפת עם ארגונה של ד"ר רבקה וולג, בוגרת תכניות ההכשרה במכון CAP להנחיית מנחים בשיטת מדרשת אדם שהקימה ארגון מקומי, בציריך שוויץ, שעוסק בליווי פרויקטים והכשרת אנשי מקצוע להנחייה. ד"ר אוקי מרושק הוזמנה על ידה להעביר קורס הכשרת מנחים בשיטת בצוותא שהתקיים בינואר 2018. השתתפו בו אנשי חינוך, מנחים מקצועיים בתחום, אקטיביסטיים ועוד.

קורס במכון גוסטב שטריסמן, Gustav Stresemann Institut, באד בוונסן, גרמניה

זו שנה רביעית שהמנהלת האקדמית של המדרשה מעבירה קורסים וסדנאות במכון גוסטב שטריסמן. השנה (פברואר 2018) התקיימה פעילות בשיתוף פעולה עם עיריית קייל בשלזוויג הולשטיין בשני חלקים: בחלקה הראשון ניתנה הרצאה על חינוך לדמוקרטיה בשיטת העבודה של מדרשת אדם, באירוע בו השתתפו ראש העירייה, מחלקת החינוך וכמאה תלמידי חטיבות עליונות בעיר. בחלקה השני – התלמידים והצוות החינוכי נסעו מקייל למכון בבאוד בוונסן לשני ימי סדנאות. התלמידים עבדו בשלוש קבוצות בהנחיית המנחים שעברו הכשרה בשיטת בצוותא ממכון CAP וממכון גוסטב שטריסמן. ד"ר אוקי מרושק העבירה השתלמות למורים.

ההנהלה הציבורית של העמותה

מאז האסיפה הכללית האחרונה שהתקיימה ב-3 בדצמבר 7201, התכנס הוועד המנהל של המדרשה לשלוש ישיבות מן המניין, בהן עסק בתקציב המדרשה, גיוס משאבים, קשר עם קרנות וסקירת הפעילויות השונות. נציגים מוועדת הביקורת הגיעו לישיבות אילו. חברי הוועד הגיעו לכנסים ואירועים שאורגנו ע"י המדרשה. המדרשה מבקשת להודות מקרב לב לכל הקרנות, הארגונים, הרשויות והתורמים הפרטיים, אשר תמכו ומימנו את מדרשה בשנים 2017-2018:

ישראל: הקרן לירושלים; משרד החינוך; הסוכנות היהודית; הקרן החדשה לישראל.

אירופה: באמצעות הקרן לירושלים - חברת BMW; קרן המבורג מייסודו של פרופ' רימסטמה, גרמניה; נציבות האיחוד האירופי EU בישראל.

ארה"ב: MEPI - משרד החוץ האמריקאי.

הוועד המנהל מודה לכל חברי/ות הצוות על התגייסותם ומאמציהם להצלחת עבודת המדרשה.

בברכה,
נאוה איזין, יו"ר ועד מנהל

אושר באסיפה הכללית ביום 15.11.2018